

Aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid  
De heer mr. J.P.H. Donner  
Postbus 90801  
2509 LV DEN HAAG

**BETREFT** Zzp'ers in de bouw en fysieke belasting

**DEN HAAG** 18 juni 2010 E-mail T.Riemens@ser.nl  
**ONS KENMERK** 10.04111/TR/js Toestelnummer 070-3499534  
**BIJLAGE(N)** -

Mijnheer de Minister,

In uw brief van 2 februari 2010 – referentie G&VW/AA/2010/2025 – vraagt u de aandacht van de SER voor de lopende discussie met betrekking tot fysieke belasting van zzp'ers in de bouw. U wijst erop dat fysieke belasting, en dan met name tillen, een belangrijk risico is op de bouwplaats. Doordat de arbeidsomstandighedenregelgeving voor het risico van fysieke belasting wel geldt voor werknemers en niet voor zelfstandigen, is er op de bouwplaats sprake van een ongelijk beschermingsniveau. Uit onderzoek dat u heeft laten uitvoeren naar de (daadwerkelijke) fysieke belasting in de bouw en eventuele verschillen tussen werknemers en zzp'ers, blijkt dat de fysieke belasting in de bouw hoog is en dat deze voor zzp'ers in bepaalde situaties hoger is dan voor werknemers.

Sociale partners in de bouwsector hebben u gevraagd de regelgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden op het punt van fysieke belasting uit te breiden tot zzp'ers, zodat een gelijk beschermingsniveau op de bouwplaats wordt bereikt. U onderschrijft dat het wenselijk is dat werknemers en zzp'ers die op de bouwplaats nauw met elkaar samenwerken, werken volgens dezelfde normen met betrekking tot fysieke belasting. U beraadt zich nog over de wijze waarop dat het beste kan worden gerealiseerd. Mede op verzoek van partijen in de bouwsector vraagt u de raad deze problematiek te betrekken bij het advies dat de raad voorbereidt over de positie van zelfstandig ondernemers.

Naar aanleiding van uw brief is binnen de raad – bij de voorbereiding van het advies over de positie van zelfstandig ondernemers – gesproken over de problematiek in de bouwsector. In de voorliggende brief schetst het dagelijks bestuur de overwegingen die daarbij naar voren zijn gekomen en maakt het kenbaar hoe het tegen dit vraagstuk aankijkt.

*Huidige arboregelgeving voor zelfstandigen en SER-advies 2004*

Op zelfstandigen is sinds 2007 een aantal wettelijke bepalingen uit de Arbowetgeving van toepassing met betrekking tot ernstige arbeidsrisico's, zoals: valgevaar,

elektrocuciegevaar en blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Verder bepaalt de Wet Arbeidsomstandigheden dat zelfstandigen zorg moeten dragen voor de veiligheid van derden, zoals: werknemers van andere werkgevers, afnemers van diensten, bezoekers, voorbijgangers en toeschouwers.

Wat de Wet Arbeidsomstandigheden betreft, zijn *niet* van toepassing op zelfstandigen:

- de systeembepalingen die veel administratieve lasten met zich brengen (zoals de risico-inventarisatie en -evaluatie);
- de bepalingen inzake minder ernstige risico's, zoals fysieke belasting (bijvoorbeeld tillen) en psychische belasting (bijvoorbeeld stress en werkdruk).

Dit is in lijn met het advies dat de SER-Commissie Arbeidsomstandigheden in 2004 uitbracht over een voorstel van het kabinet tot uitbreiding van het toepassingsgebied van arboregelgeving op zelfstandigen voor zeer ernstige risico's<sup>1</sup>. Daarbij moet worden bedacht dat dit advies zich specifiek richtte op een voorstel van het toenmalige kabinet voor uitbreiding van de arboregelgeving voor ernstige risico's. De vraag of de uitbreiding van de regelgeving tot zelfstandigen zich al dan niet zou moeten beperken tot ernstige risico's, was daarbij dus niet aan de orde.

Een van de overwegingen in het advies uit 2004, betreft de dynamiek en variëteit op de arbeidsmarkt: mensen participeren niet alleen als werknemer maar ook in andere rollen, bijvoorbeeld als zelfstandige<sup>2</sup>. In de praktijk is bovendien niet altijd gemakkelijk vast te stellen in welke hoedanigheid betrokkene arbeid verricht. De Commissie Arbeidsomstandigheden achtte het niet wenselijk wanneer een werknemer bij de overstap naar het zelfstandig ondernemerschap daardoor ineens arbeidsbeschermende maatregelen zou ontberen, vooral bij zeer ernstige, levensbedreigende risico's. Zij wees ook op de omgekeerde transitie – een zelfstandige die werkgever of werknemer wordt – die ertoe leidt dat betrokkene dan juist weer de arboregelgeving moet naleven. De commissie wees er verder op dat het al dan niet in acht nemen van veiligheidsmaatregelen kan leiden tot concurrentievervalsing, doordat een zelfstandige dan goedkoper kan werken dan een werkgever met werknemers in loondienst.

#### *De problematiek in de bouwsector*

In de lopende discussie over de problematiek in de bouwsector is een vraag of wetgeving het meest geschikte instrument is om hieraan tegemoet te komen of dat kan worden volstaan met zelfregulering. In gesprekken van het ministerie van SZW met de sector is aan de orde geweest welke privaatrechtelijke mogelijkheden partijen ter beschikking hebben om zelfstandigen dezelfde regels te laten volgen als werknemers en werkgevers (bijvoorbeeld CAO-afspraken en contracten). Partijen in de sector verwachten hiervan echter onvoldoende resultaat. Zij voeren aan dat een privaatrechtelijke regeling niet dwingend kan worden opgelegd aan alle bouwondernemingen en dat deze bovendien de Arbeidsinspectie geen mogelijkheid biedt tot handhaving. Daardoor bestaat de vrees dat zich concurrentie op arbeidsomstandigheden zal voordoen. In het bijzonder kleine bouwbedrijven met één of enkele medewerkers in dienst kunnen hiermee te maken krijgen.

#### *Opvatting van het dagelijks bestuur*

Het dagelijks bestuur onderschrijft met nadruk het uitgangspunt dat de arbeidsomstandigheden, het beschermingsniveau en de veiligheid op de werkplek voor allen die daar arbeid verrichten gelijk moeten zijn. Zoals verwoord in het advies uit 2004 van de Commissie Arbeidsomstandigheden, kan zich concurrentie op arbeidsomstandigheden voordoen doordat een zelfstandige door het niet in acht nemen van veiligheidsmaatregelen goedkoper kan werken dan een bedrijf met werknemers in loondienst.

<sup>1</sup> SER (2004) Advies *Uitbreiding toepassingsgebied arboregelgeving op zelfstandigen*

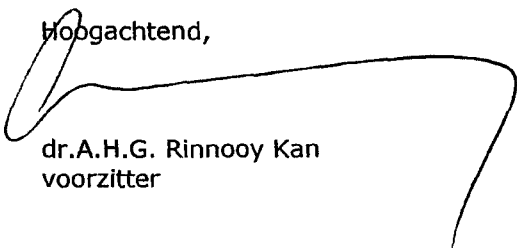
<sup>2</sup> Een andere overweging betrof de omstandigheid dat zelfstandigen vaak werken in een omgeving met werknemers. Door het niet treffen van voldoende voorzorgsmaatregelen door zelfstandigen kunnen levensbedreigende risico's ontstaan waaraan ook werknemers worden blootgesteld.

Het verzoek van partijen vanuit de bouwsector ziet het dagelijks bestuur als een belangrijk signaal dat erop wijst dat het realiseren van gelijke arbeidsomstandigheden voor alle werkenden, onafhankelijk van de arbeidsrelatie van betrokkenen, in de praktijk nog problematisch kan zijn. Binnen de bouwsector bestaat dringend behoefte aan een oplossing voor problemen als gevolg van het feit dat de arboregelgeving voor fysieke belasting niet geldt voor zelfstandigen. In dat verband is relevant dat in deze sector de fysieke belasting, met name door tillen, hoog is waardoor dit een belangrijk arbeidsrisico vormt.

Het dagelijks bestuur merkt op dat het vraagstuk van het realiseren van gelijke arbeidsomstandigheden voor werkenden ook in andere sectoren speelt. Vooral gegeven de toegenomen dynamiek op de arbeidsmarkt c.q. de toenemende variëteit in arbeidsrelaties is het van belang na te gaan of er aanleiding is de werkingssfeer van de arboregelgeving op onderdelen uit te breiden naar zelfstandigen.

Mede ook gelet op de complexiteit van dit bredere vraagstuk zal de raad hierover – in vervolg op het komende advies over de positie van zelfstandig ondernemers – een afzonderlijk advies uitbrengen. Hij start op korte termijn met de voorbereiding daarvan.

Hoogachtend,



dr.A.H.G. Rinnooy Kan  
voorzitter